

ERFGOEDPLATFORM GEMEENTE HEUMEN

Nieuw cahier

Pas na 1602 waren de Spanjaarden uit deze streek verdreven en kon de hervorming een aanvang nemen. De macht in Gelderland en Maas en Waal was nu in handen van protestanten en die begonnen het protestantse geloof actief uit te dragen.

In Overasselt werd deze ontwikkeling in 1609 ingezet met pastoor Petrus van Kalkar die protestants predikant werd. De oude kerk was voortaan alleen voor de protestantse eredienst. De kloosters moesten hun bezit in Overasselt van de hand doen.

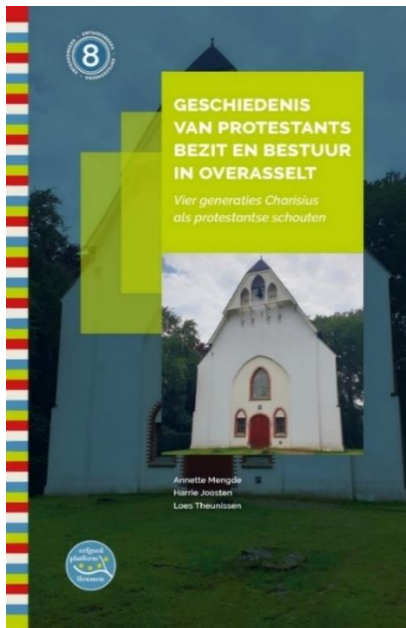
Een hechte protestantse elite van adellijke landeigenaren oefende gezamenlijk alle belangrijke bestuurlijke functies uit. Zij benoemden in de dorpen de predikant en protestantse schoolmeesters, rentmeesters en schouten. Ondanks de ambities van de protestantse jonkers bekeerde de bevolking in Maas en Waal zich niet en bleef katholiek. Het aandeel protestanten bleef in Overasselt bij enkele procenten.

Rond 1730 vond de ambtman en richter baron van Delen in Willem Ernst Charisius uit het land van Kleve een persoon die geknipt was voor de functie van schout in Overasselt. Hij is de eerste van vier mannen Charisius, die in Overasselt van vader op zoon schout of burgemeester waren. Zij bouwden gestaag hun bestuurlijke macht en hun bezit op in Overasselt. Hun verhalen werpen een helder licht op hoe brede ontwikkelingen in het dorp Overasselt concreet uitwerkten. In 1891 eindigde de reeks en kwam er een katholieke burgemeester.

Deze uitgave geeft een beeld van hoe het protestantisme in Overasselt zich heeft ontwikkeld in die twee eeuwen. In de hele periode bleven er spanningen tussen de katholieken en de kleine groep protestanten. Deze geschiedenis komt ook tot uitdrukking in de beschrijving van de boerderijen en gebouwen die het bezit waren van protestantse families of instellingen.

Zo komen de boerderijen en huizen aan bod van de familie Charisius: Cabus of Ham, Lepper, Groenvoor, Crayenberg, Dennenberg en Meere. Van protestantse instellingen: Hibma Hoeve, Bakelaar, Armenhuis, NH Kerk, Schoolhuis, NH Kosterij en NH Pastorie. Ook bezittingen van predikanten: Ewijkse Hof, Heidse Hof, Sleeburg, Kleine Sleeburg, Loksheuvel, Schuurgraaf en Kruisberg.

De verhalen van de families die er woonden en de familiefoto's van de huidige bewoners kleuren het beeld verder in.

Annette Mengde, Harrie Joosten & Loes Theunissen

Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt

Vier generaties Charisius als protestantse schouten

Erfgoedreeks deel 8,
Erfgoedplatform Gemeente Heumen, 2022
184 p., ISBN 978-90-825728-8-9, € 20,00

Te koop bij:

The Read Shop, winkelcentrum Malden

Te bestellen bij: www.erfgoedheumen.nl/bestel.php

Op zondag 11 september jl. werd het eerste exemplaar, na een korte presentatie, overhandigd aan burgemeester Minses. Dit vond plaats in het oude Nederlands Hervormde kerkje in Overasselt, dat ook een belangrijke rol speelt in dit boek. Burgemeester Minses toonde zich verheugd over de belangstelling voor het erfgoed in zijn gemeente. Hij was ook blij dat veel vrijwilligers zich er voor in willen zetten, bijvoorbeeld door het doen van onderzoek en het schrijven van toegankelijke publicaties. Onder de 70 aanwezigen waren ook bewoners van de protestantse boerderijen die in het boek beschreven worden. Al met al een geslaagd onderdeel van de Open Monumentendag.

Twee van de drie auteurs tijdens de presentatie van het eerste exemplaar van het boek: Annette Mengde (links) en Harrie Joosten (rechts)

Verslag Open Monumentendag

Op zaterdag 10 en zondag 11 september 2022 waren er allerlei activiteiten georganiseerd in onze vier dorpen.

De drie molens in onze gemeente draaiden volop. De molen Zeldenrust vierde een jubileum, onder andere met een kleine tentoonstelling. Het was dit jaar precies 50 jaar geleden dat de molen in Overasselt in 1972 door een zware storm werd verwoest. Ook precies 40 jaar geleden dat de plaatsvervanger feestelijk werd geopend aan de Oude Kleefsebaan.

De kerken en musea, de Heemtuin en de Immenhof en verschillende ateliers openden de deuren om geïnteresseerden te ontvangen. Het Gilde te Heumen mocht ook rekenen op een grote belangstelling.

Ook was er op beide dagen, samen met het Comité Open Monumentendagen Grave, een veerpont actief tussen Grave en Nederasselt: veerbaas David van Steen heeft vele belangstellenden de Maas overgezet. Op de oever van Nederasselt was een informatiestand ingericht, onder meer met info over het Kroonwerk Coehoorn. Bij de sluis van Grave heeft Energiecoöperatie Heumen vele geïnteresseerden informatie gegeven over de mogelijkheden van de stuw om de waterkracht van de Maas te benutten voor de energievoorziening.

Op diverse plaatsen waren er fototentoonstellingen, o.a. door de Stichting Heemkunde Malden, georganiseerd met als thema Duurzaamheid. Maar ook was het mogelijk lezingen bij te wonen, over Jan J. Luden en over duurzame landbouw.

Het eerste exemplaar van het cahier *Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt* werd op zondag 11 september aangeboden aan burgemeester Minses van Heumen.

Meer dan 1.100 bezoekers mochten we in onze gemeente verwelkomen. Dank aan alle vrijwilligers die dit tot een geslaagd weekend hebben gemaakt!

Petra Thijssen, voorzitter Comité Open Monumentendag Gemeente Heumen

De nieuwe Omgevingswet

Na een lange voorbereiding treedt de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking, maar gezien de complexiteit zal de invoering geleidelijk tot 2029 kunnen plaatsvinden. Ook de gemeente Heumen zet een eerste stap: het vaststellen van een gemeentelijke omgevingsvisie, t.w. 'een samenhangende en integrale visie op de fysieke leefomgeving'. Daarna zullen op deelgebieden omgevingsprogramma's ontwikkeld worden en zal – uiteindelijk – één omgevingsplan voor de hele gemeente worden vastgesteld. De verschillende tot nu toe bestaande bestemmingsplannen behoren dan tot het verleden.

Nieuwsbrief 15 – oktober 2022

In het gemeentelijke ontwerp-Koersdocument Omgevingsvisie komen we enkele bemoedigende passages tegen, zoals:

- 'De cultuurhistorische kenmerken van het landschap en ons immateriële erfgoed (verleden) dienen als uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen' (4.3.3).
- 'We maken de rijke geschiedenis van onze gemeente beter zichtbaar voor de recreant en toerist' (4.3.3).
- 'We maken de cultuurhistorische en landschappelijke relictten (o.a. Kasteel Heumen, de Maasdijk en Maasheggen, bakenbomen en Kroonwerk Coehoorn) beter zichtbaar en beleefbaar. We vinden het belangrijk deze cultuurhistorische elementen te behouden in het kader van eventuele maatregelen in het kader van de Ruimte voor de Rivier opgaven en zoeken daarbij naar koppelkansen' (5.1).

Het ontwerp-Koersdocument Omgevingsvisie van de gemeente Heumen wordt behandeld in de komende raadsvergadering van 6 oktober a.s. De stukken zijn in te zien op de website van de gemeente: www.heumen.nl/vergaderkalender (klik op de datum).

KOORTSBOOM

Jaarlijks wordt **De Boom van het Jaar** verkozen.

Dit jaar is in de provincie Gelderland de overbekende Koortsboom bij St. Walrick genomineerd.

Tot 17 oktober a.s. kunt u nog uw stem uitbrengen op:
www.deboomvanhetjaar.nl

ALV najaar 2022

Op woensdag 9 november 2022 vindt de Algemene ledenraadsvergadering (ALV) van het Erfgoedplatform Gemeente Heumen plaats. In deze najaars-ALV komen onder meer de werkplannen voor het nieuwe jaar 2023 van bestuur en werkgroepen aan de orde.

De ALV wordt gehouden in Buurderij De Lage Hof in Overasselt en begint om 19.30 uur. Aansluitend rond 20.30 uur verzorgen Annette Mengde en Harrie Joosten een presentatie over het protestants bezit en bestuur in Overasselt.

Agenda

- Donderdag 6 oktober 2020 Raadsvergadering Gemeente Heumen**
Tijdens deze vergadering komt o.m. het ontwerp-Koersdocument Omgevingsvisie aan de orde.
Plaats: Gemeentehuis Heumen
Tijd: 20.00 uur
- Woensdag 9 november 2022 Algemene Ledenraadsvergadering (najaars-ALV)**
Erfgoedplatform Gemeente Heumen
Plaats: Buurderij De Lage Hof, Kasteelsestraat 5, Overasselt
Tijd: 19.30 uur

Weet u ...

- dat onze publicaties te bestellen zijn op onze website <https://erfgoedheumen.nl/bestel.php> en ook te leen zijn bij de Openbare bibliotheken van Malden en Overasselt
- dat ook veel informatie te raadplegen is op:
Verhaal van Gelderland: <https://erfgoed gelderland.nl/project/verhaal-van-gelderland/>
Verhaal tussen Maas en Waal: <https://www.verhaaltussenmaasenwaal.nl/wat-is-een-canon/>

Publicaties Erfgoedplatform

- Cahier 1: Het veer van Grave naar Nederasselt (€ 15,00)
Cahier 2: Het verdwenen kasteel Heumen en zijn bewoners (€ 15,00)
Cahier 3: De Canon van de gemeente Heumen (€ 15,00)
Cahier 4: De Heumense molens (€ 17,50)
Cahier 5: Kroonwerk Coehoorn (€ 20,00)
Cahier 6: Kloostergoederen in Overasselt (€ 17,50)
Cahier 7: Reconstructie van een linie (€ 17,50)
Cahier 8: Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt (€ 20,00)
- Boek 1: Achter het front (€ 20,00)
- Katern 1: Kunst in de Georgiuskerk van Heumen (€ 8,50)
- Te bestellen via: <http://erfgoedheumen.nl/bestel.php>

Colofon

De nieuwsbrief, uitgegeven door het Erfgoedplatform Gemeente Heumen, verschijnt minimaal 4x per jaar en is bestemd voor iedereen die zich op een of andere wijze verbonden voelt met het Heumens erfgoed of daarin is geïnteresseerd.

Nieuwsitems kunnen worden gestuurd naar: info@erfgoedheumen.nl

Samenstelling en redactie: Jan Paul Bevoort en Frans Wildenborg.

Het abonnement is gratis. Meld u aan op: info@erfgoedheumen.nl

Een donatie om ons te ondersteunen wordt zeer op prijs gesteld. U kunt een bijdrage overmaken op bankrekening: NL 26 INGB 0007574961 t.n.v. Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Het Erfgoedplatform is een ANBI-instelling zodat uw donatie aftrekbaar is van de belasting.

Omdat sprake is van een zogenoemde culturele instelling geldt voor donaties die in de vorm van een periodieke gift worden gedaan een extra fiscale aftrekmogelijkheid. Voor nadere informatie: neem contact met ons op via: info@erfgoedheumen.nl

Als u geen prijs (meer) stelt op toezending van deze nieuwsbrief, meldt u zich dan af door een e-mail te sturen naar: info@erfgoedheumen.nl